

LA FESTA DELS NANOS A COCENTAINA

Vicent Santamaria

Introducció

Aquesta festa és, en els seus orígens, un mitjà de comunicació i d'expressió en una societat amb un tipus d'economia agrícola i amb unes relacions socials caracteritzades per una forta diferenciació de classes. És l'expressió dels menys afavorits, tant socialment com també culturalment i econòmicament. És la festa de la tolerància, però també de l'atac a l'expressió dels altres i a la pròpia expressió.

Situació geogràfica de Cocentaina

Cocentaina és el cap de la comarca del Comtat i té un ampli terme municipal (378,9 km²). La distància a València és de 110 km i a Alacant de 60 km. Es comunica amb aquestes ciutats a través de la carretera nacional 340, amb línies regulars diàries a València (tren i autobús) i a Alacant (autobús). La població actual de Cocentaina es situa al voltant dels 11.000 habitants.

Cocentaina es troba situada al la vora del riu Serpis, a la vessant est de la serra de Mariola i el puig de Montcabrer, amb 1.390 m d'altitud.

Ubicació temporal de la festa dels Nanos

La festa se celebra a meitat de la Quaresma, 21 dies després del Dimecres de Cendra. En principi, sembla que aquesta festa no té una relació directa amb el cicle agrari, la sembra i la collita, com poden ser altres festes de la primavera o del mes d'agost o setembre. No obstant això, és bo recordar que la majoria de festes que celebrem tenen el seu origen en el neolític i són, per tant, de vinculació agrària.

Descripció de la festa

No es tracta d'una festa eminentment d'alegria i fruïció, almenys en el seu origen. És més aviat una crítica davant de la impotència que proporciona la situació social i també física de lloc on s'ubica (l'antic raval moro de Cocentaina).

Els Nanos són ninots de poca altura, entre 1 i 1,20 metres, que van acompanyats d'uns cartells a través dels quals expressen la seua crítica, o bé positiva o bé negativa.

La festa consisteix a criticar la persona que representa el perot. En un primer moment, apareixien col·locats ("penjats") a la vora d'algun camí proper al poble, sense que ningú no sabés qui els havia fet ni qui els hi havia penjats.

Actualment, els nanos s'exposen al mig del carrer o arrimats a les parets de les cases sota la vigilància de les persones que els han fet.

Així mateix, abans tan sols podien estar exposats des de l'alba fins a les dotze del migdia, perquè l'autoritat municipal els feia retirar. Avui dia, estan fins més enllà de les dotze de la nit i depèn de la voluntat dels autors la retirada dels ninots.

En els darrers anys, han aparegut alguns nanos fets amb parts de maniquí d'aparador, però sembla que no han estat ben acceptats per la gent. És per això que continuen fent-se amb draps.

Quant a l'elaboració, cal dir que l'aportació en diners és voluntària, com també el fet de donar la roba o els materials per ajudar a fer-los.

L'exposició dels nanos va adreçada a tots el poble en general i són nombroses les persones que durant aquest dia s'acosten a uns carrers que normalment no visiten. S'observa un canvi anímic en aquests visitants ocasionals, més espontaneïtat i contacte, a més d'una gran complaença quan veuen retratats els personatges i les situacions del seu poble en aquells ninots de drap.

Funció de la festa

La festa dels Nanos té com a característica destacada el fet que no ha estat encara comercialitzada ni jerarquitzada de cap manera, ja que les persones que hi participen activament han mostrat sempre una gran responsabilitat i un absolut desinterès envers els premis o les distincions, que sempre han rebutjat.

Abans, la funció que complia era la de criticar, advertir o manifestar una revenja. Era l'única forma d'expressió pública de què es disposava al llarg de l'any per criticar l'*amo*, les autoritats o a qui fóra sense perill a les possibles conseqüències. El fet és que es pot constatar que mai no hi ha hagut cap mena de represàlia per aquest motiu.

Un canvi important i més actual ha esta la influència de la televisió, que ha desvirtuat, en part, el sentit primigeni de la festa, ja que ha aportat una temàtica forastera a la problemàtica real del poble.

Així mateix, s'observa també que ha minvat la crítica a les autoritats municipals, en part potser perquè l'Ajuntament, des de fan uns anys, col labora en algunes activitats durant aquest dia amb l'objectiu que la festa es perpetue i es transmeta a les generacions de joves que són els que l'han de continuar.

Vicent Santamaria, Oficina Municipal de Promoció Lingüística (OMPLI)
www.cocentaina.org/ompli
ompli@cocentaina.org

(Extret del treball realitzat pel Centre de Professors d'Alcoi l'any 1987)